

Nr 8

Utlåtande i anledning av motioner om skyldighet att inlösa engångsglas.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:443 av herr *Blom* samt II:550 av herrar *Hyltander* och *Rimås* hemställas att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära ett skyndsamt införande av sådana stadganden som innebär inlösningsskyldighet med 10 öre per styck för tomma engångsglas för öl, läskedrycker och liknande, gällande för alla som handskas med engångsglas gentemot närmaste led i distributionskedjan.

Motionärerna anför bl. a. att av engångsförpackningarna håller speciellt engångsglasen på att bli ett naturvårdsproblem av stor betydelse. Årsomsättningen är ca 900 000 000 flaskor engångsglas för öl och läskedrycker. Utlängda glasförpackningar orsakar ett stort antal barnolycksfall per år. Även hundar har skadats av glassplitter i markerna. Skyldighet för fabrikanter och distributörer i övrigt att återköpa även engångsglas skulle verka återhållande på nedskräpningen. Man kan kanske finna andra medel att komma till rätta med nedskräpningen i naturen vilka är effektiva även för engångsglasen, men det är av vikt att något göres skyndsamt, innan problemet med utslängda och krossade glas blir ännu större.

Motionärerna föreslår att bestämmelser införes, som stadgar att alla tillverkare, försäljare och distributörer av drycker med s. k. engångsglas skall vara skyldiga att inlösa tomglasen med 10 öre per styck.

Utskottet

Utskottet behandlade vid 1966 års riksdag i anledning av fyra motionspar frågor angående användningen av engångsglas samt angående åtgärder mot nedskräpning. Genom tre framställningar underställdes samtidigt frågor om åtgärder mot nedskräpning med engångsförpackningar och rörande omhändertagande och destruktion av sopor, engångsemballage m. m. Kungl. Maj:ts prövning. Framställningarna och remissmaterialet fanns tillgängliga för utskottet vid dess behandling av motionerna.

Utskottet förordade i sitt utlåtande nr 3 år 1966 att en översyn företogs i syfte att samordna och komplettera det utredningsmaterial som redan förelåg eller skulle komma att framläggas inom kort. Utskottet uttalade vidare att på grundval av en sådan översyn behövliga initiativ till ytterligare utredning borde tagas utan tidsutdräkt. Vad särskilt gäller engångsförpackningarna borde skälen för och emot restriktioner i någon form mot användningen av engångsglas övervägas. Förslag hade framlagts om bl.a. avgiftsbeläggning av glasen och om förbud mot deras användning för vissa ändamål genom överenskommelse med fabrikanter och distributörer eller

genom lagstiftning. Enligt utskottets mening borde vid dessa överväganden största vikt fästas vid konsumenternas intressen och önskemål. Såvitt utskottet kunnat finna, var dessa önskemål och intressen icke klarlagda. Vad beträffar engångsglasen hade bl. a. sådana åtgärder som åläggande för distributörerna att bortskaffa begagnade glas, skärpning av nedskräpningsbestämmelserna i naturvårdslagen, effektivare beivrande av föreseelser mot bestämmelserna samt ökad upplysning och propaganda föreslagits. En allmän prövning av vilka åtgärder som kunde anses lämpliga för här ifrågavarande syfte borde enligt utskottets mening företagas. Härvid borde även övervägas möjligheten att genom en väl tilltagen s. k. pant på alla slag av för vissa ändamål avsedda glas minska allmänhetens benägenhet att i naturen lämna efter sig tomma, i många fall krossade, glas.

Utskottet hemställde att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om översyn och utredning av vissa frågor rörande användningen av engångsförpackningar och angående nedskräpningen m. m. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Socialministern svarade den 3 november 1966 på en enkel fråga av herr Andersson i Örebro om tidpunkten för tillsättande av den begärda utredningen att frågan, som spänner över ett stort ämnesområde, var under beredning i berörda departement.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades i mars 1967 en kommitté för att utreda frågor om åtgärder mot nedskräpning, m. m. I direktiven till kommittén (Riksdagsberättelsen år 1968, S:34), som antagit namnet Kommittén för ett renare samhälle, anfördes bl. a.: "Om distributörer och tillverkare av drycker blir skyldiga att ta tillbaka tomflaskorna på villkor, som innebär en ekonomisk lockelse för konsumenten, bör en övergång till sådana material (som är förenade med mindre olägenheter från allmänna synpunkter än engångsglasen) främjas. Samma effekt kan väntas om särskilt farliga emballagetyper belägges med avgift i någon form." Sammanfattningsvis uttalas i direktiven att det bör vara utredningens uppgift att pröva alla vägar — upplysning, förbättrad organisation och teknik, lagstiftning m. m. — som kan leda till att nedskräpningen bekämpas effektivt.

Från kommittén har upplysts att den av motionärerna väckta frågan ingående kommer att prövas av kommittén, som kan komma att publicera ett delbetänkande under 1968.

På initiativ av Sveriges industriförbund tillsattes under hösten 1967 Näringslivets arbetsgrupp i nedskräpningsfrågor. I gruppen ingår industriförbundet, lantbruksförbundet, kooperativa förbundet, grossistförbundet, livsmedelshandlarförbundet och förpackningsföreningen. Arbetsgruppens syfte är att vara ett samlat kontaktorgan med den statliga utredningen.

Den i motionerna upptagna frågan om avgiftsbeläggning av s. k. engångsglas utgör enligt utskottets mening en endast med svårighet särskiljbar del av de frågor om engångsförpackningar och nedskräpning, vilka för närvarande ingående behandlas av en parlamentariskt sammansatt kommitté. Då denna kommitté kan förväntas avge förslag i berörda frågor inom relativt kort tid, finner utskottet att motionärernas önskemål därmed kan anses vara tillgodosedda.

Utskottet får därför hemställa,

att de likalydande motionerna I:443 och II:550 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s), fru Hultell (h)*, herr Kilsmo (fp), fru Landberg (s), fru Diesen (h), herrar Svanström (cp), Ove Karlsson (s) och fru Nilsson (cp);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s), Lundmark (s), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h)*, Hyltander (fp), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp), Hansson i Piteå (s) och Thylén (h).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Hyltander* (fp).